

sygn. akt VII U 1743/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

23 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Kosicka

po rozpoznaniu 23 grudnia 2021 r. na posiedzeniu niejawnym w Warszawie

odwołania A. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W.

z 4 listopada 2021 r., znak (...)

o wznowienie postępowania

na podstawie art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. uchyla zaskarżoną decyzję i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w W..

Sygn. akt VII U 1743/21

UZASADNIENIE

30 listopada 2021 r. A. F., zastępowany przez pełnomocnika, odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 4 listopada 2021 r. znak: (...). Pełnomocnik zarzucił skarżonej decyzji naruszenie art. 14 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, że odwołujący nie wykazał przesłanek uzasadniających wznowienie postępowania w sprawie zakończonej decyzją ostateczną. W odwołaniu wyjaśniono, że decyzją z 27 stycznia 2021 r. ZUS (...) Oddział w W. przyznał odwołującemu prawo do emerytury od 1 stycznia 2021 r. z jednoczesnym zawieszeniem wypłaty świadczenia z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia. W uzasadnieniu wskazano, że może być wypłacane tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez wnioskodawcę. Poza sporem pozostaje fakt, że odwołujący nabył prawo do dwóch świadczeń emerytalnych – jedno przysługuje mu na podstawie decyzji WBE z 19 stycznia 1998 r. w wysokości 1055,36 zł, drugie zaś na podstawie ww. decyzji ZUS. Przy tym zgodnie z art. 114 ust. 1 w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń i ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości, bądź też przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego. Skarżoną decyzją organ odmówił wznowienia postępowania w sprawie zakończonej decyzją ostateczną z 27 stycznia 2021 r., uznając, że skarżący nie przedłożył nowych dowodów mających wpływ na wysokość świadczenia. Organ nie odniósł się przy tym w żadnym zakresie do kwestii popełnionego przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 12 maja 2021 r. sygn. akt VII U 389/21 błędu w rozstrzygnięciu sprawy – jako nowej okoliczności w sprawie. Sąd ten błędnie ustalił, że do przyznania odwołującemu emerytury wojskowej zaliczono także staż „cywilny”. Gdyby sąd prawidłowo ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzone w sprawie dowody z dokumentów, to doszedłby do wniosku, że odwołującemu ustalono prawo do dwóch emerytur, a w dalszej części zauważyłby, że emerytura wojskowa została obliczona wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny i bez uwzględnienia stażu „cywilnego”, który w błędnej ocenie Sądu I instancji zwiększył jej wysokość. Odmawiając

wznowienia postępowania organ rentowy uniemożliwia wyeliminowanie z porządku prawnego rozstrzygnięcia błędnego w swojej istocie oraz powoduje daleko idące i niekorzystne skutki prawne dla odwołującego, co pozostawia odwołującego w nierównej pozycji prawnej wskutek pozostawienia w porządku prawnym rozstrzygnięcia obarczonego błędem (odwołanie k. 3-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Zgodnie ze stanowiskiem organu rentowego wyrok sądu uwzględniający odwołanie od decyzji organu rentowego w konkretnej sprawie nie może być uznany za „nowy dowód lub „okoliczność istniejąca przed wydaniem nowej decyzji” w rozumieniu art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Niezależnie od powyższego, zgodnie z art. 95 ust. 1 ww. ustawy w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się tylko jedno ze świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Należy zatem uznać, że brak jest podstaw do wypłaty odwołującemu emerytury z FUS (odpowiedź na odwołanie k. 29-31 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał 27 stycznia 2021 r. decyzję znak: (...) na podstawie której przyznał odwołującemu A. F. emeryturę od 1 stycznia 2021 r., tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. W treści decyzji wskazano, że wysokość emerytury obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej wyniosła 1145,29 zł. Ponadto organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 95 ustawy emerytalnej w przypadku odwołującego wypłata emerytury została zawieszona ze względu na prawo do emerytury z Wojskowego Biura Emerytalnego (decyzja ZUS z 27.01.2021 r. k. 6 a.r.).

Od powyższej decyzji 23 lutego 2021 r. A. F. wniósł odwołanie do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (odwołanie k. 10-15 a.r.).

Po przeprowadzeniu postępowania Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyrokiem z 12 maja 2021 r. sygn. akt VII U 389/21 oddalił odwołanie i zasądził od A. F. na rzecz ZUS (...) Oddział w W. kwotę 180 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu wyroku sąd powołał się na pogląd Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2019 r. w sprawie I UK 426/17, zgodnie z którym od zasady pobierania jednego świadczenia z art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie decyduje data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. Podzielając to stanowisko w całości, sąd stwierdził, że ostatecznie nie miało ono wpływu na zmianę decyzji, gdyż zgodnie z poczynionymi w sprawie ustaleniami na dzień przyznania emerytury A. F. posiadał wysługę emerytalną (okres służby wojskowej) w wymiarze 23 lat, zaś emerytura osiągnęła wysokość 75% podstawy wymiaru z uwzględnieniem zarówno okresu służby wojskowej, jak również okresu składkowego z tytułu zatrudnienia od 1 marca 1999 r. do 31 grudnia 2020 r. w (...) Bazie (...) w W.. Odwołujący zrealizował zatem uprawnienie do wykorzystania „cywilnego” stażu pracy (wyrok SOWP w Warszawie z 12.05.2021 r. sygn. akt VII U 389/21 z uzasadnieniem k. 6-16 a.s.).

Od powyższego wyroku odwołujący nie wniósł apelacji (bezsporne).

25 października 2021 r. A. F. złożył w ZUS (...) Oddział w W. wniosek o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej decyzją ostateczną, tj. decyzją z 27 stycznia 2021 r. znak: (...) oraz podjęcie wypłaty emerytury i wypłatę jej wraz z odsetkami na podstawie art.114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Uzasadniając wniosek pełnomocnik ubezpieczonego powołał się na ugruntowane orzecznictwo sądów powszechnych w sprawach dotyczących możliwości jednoczesnego pobierania emerytury wojskowej i emerytury powszechnej na gruncie art. 32 Konstytucji RP i art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15a ustawy o emeryturach wojskowych. Ponadto wskazał, że ustalenia sądu w sprawie VII U 389/21 dotyczące zaliczenia „cywilnego” stażu pracy ubezpieczonego do ustalenia wysokości emerytury wojskowej były błędne (wniosek o wznowienie postępowania k. 37-77 a.r.).

Decyzją z 4 listopada 2021 r. znak: (...) ZUS (...) Oddział w W. odmówił wznowienia postępowania w sprawie przyznania emerytury zakończonej decyzją z 27 stycznia 2021 r., wskazując, że ubezpieczony nie przedłożył nowych

dowodów lub nie zostały ujawnione nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń. Organ rentowy wskazał również, że wyrok sądowy stanowi rozstrzygnięcie konkretnego stanu faktycznego i nie może być dowodem w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, ponieważ nie jest wymieniony jako środek dowodowy w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (zaskarżona decyzja ZUS z 04.11.2021 r. k. 78 a.r.).

Powyższych ustaleń sąd dokonał w oparciu o niebudzącą wątpliwości dokumentację z akt emerytalnych ubezpieczonego. Strony nie wniosły o uzupełnienie materiału dowodowego.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie było odwołanie ubezpieczonego A. F. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 4 listopada 2021 r., na podstawie której organ rentowy odmówił wznowienia postępowania zakończonego prawomocną decyzją z 21 stycznia 2021 r. znak: (...).

Zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291) w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

Zgodnie ze stanowiskiem strony odwołującej podstawą wznowienia postępowania stanowiło błędne rozstrzygnięcie sprawy przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, który wyrokiem z 12 maja 2021r. sygn. akt VI U 389/21. Sąd ten oddalił odwołanie A. F. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 27 stycznia 2021 r. decyzję znak: (...) na podstawie której przyznano mu emeryturę powszechną z jednoczesnym zawieszeniem jej wypłaty z uwagi na zbieg tego świadczenia z przysługującą odwołującemu emeryturą wojskową.

Sąd nie podzielił stanowiska organu rentowego.

Wymaga zaznaczenia, że zasada trybu odwoławczego w sprawach z ubezpieczeń społecznych zasadza się na tym, że ubezpieczony odwołując się od decyzji organu rentowego uzyskuje przeniesienie sprawy na drogę cywilnego postępowania sądowego (art. 477⁽¹⁴⁾ k.p.c.). W postępowaniu wywołanym wniesieniem odwołania do sądu ubezpieczeń społecznych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji (art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 i art. 477^(14a)) w granicach jej treści i przedmiotu. Obowiązkiem sądu jest więc zbadanie zasadności zaskarżonej decyzji z uwzględnieniem zarówno zarzutów podniesionych przez skarżącego, jak i wadliwości decyzji dostrzeżonych z urzędu. Powyższe oznacza, że od momentu wniesienia odwołania od decyzji organu rentowego do sądu rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną, podlegającą rozstrzygnięciu według zasad właściwych dla tej kategorii. Odwołanie od decyzji pełni rolę pozwu, a jego zasadność ocenia się na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Zatem przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza przedmiot postępowania

sądowego do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć. Przed sądem ubezpieczony może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. Z tego względu odwołanie wnoszone od decyzji organu ubezpieczeń społecznych nie ma charakteru samodzielnego żądania, a jeżeli takie zostanie zgłoszone, sąd nie może go rozpoznać, lecz zobowiązany jest postąpić zgodnie z art. 477⁽¹⁰⁾ § 2 k.p.c. Zatem kontrolna rola sądu musi korespondować z zakresem rozstrzygnięcia dokonanego w decyzji administracyjnej, bowiem zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji (art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 i art. 4771^(4a) k.p.c.) w granicach jej treści i przedmiotu (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego: postanowienie z 3 lutego 2021 r., I USK 85/21, LEX nr 3119744; wyroki z 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210; z 1 września 2010 r., III UK 15/10, LEX nr 667499).

W ocenie sądu nie ulega wątpliwości, że decyzja ZUS z 21 stycznia 2021 r., na podstawie której zawieszono wypłatę przyznanej odwołującemu emerytury, była przedmiotem postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu powszechnego w sprawie VII U 389/21. Sprawa została zatem przeniesiona na drogę sądową. Wzruszeniu wyroku sądu I instancji w pierwszej kolejności służy apelacja, której odwołujący nie wniósł. W tym stanie rzeczy orzeczenie sądu ubezpieczeń społecznych, w ramach której weryfikowano pierwotnie wydaną w sprawie decyzję ZUS, stało się prawomocne i obecnie ubezpieczony może domagać się jedynie wznowienia postępowania przed sądem, nie zaś przed organem rentowym. W konsekwencji powyższego wniosek o wznowienie postępowania nie powinien zostać skierowany do ZUS w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, lecz do sądu na zasadach określonych w przepisach Działu IV Kodeksu postępowania cywilnego, tj. art. 399 i nast. k.p.c.

W takiej sytuacji prawidłowy tok postępowania winien zatem skutkować wniesieniem przez odwołującego wniosku o wznowienie postępowania do sądu, nie zaś do ZUS. Skoro zatem ubezpieczony złożył wniosek o wznowienie postępowania do ZUS, a nie do sądu, oznacza to, że wniosek został złożony do organu niewłaściwego. Oznacza to, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych winien orzec o zwrocie wniosku na podstawie art. 66 § 3 k.p.a. Przepis ten stanowi, że jeżeli podanie wniesiono do organu niewłaściwego, a organu właściwego nie można ustalić na podstawie danych podania, albo gdy z podania wynika, że właściwym w sprawie jest sąd powszechny, organ, do którego podanie wniesiono, zwraca je wnoszącemu.

W tym stanie rzeczy sąd uznał za zasadne uchylenie skarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. w celu przywrócenia prawidłowego etapowania postępowania dotyczącego wywiedzonego przez ubezpieczonego wniosku. Zgodnie z treścią tego przepisu, jeżeli decyzja nakładająca na ubezpieczonego zobowiązanie, ustalająca wymiar tego zobowiązania lub obniżająca świadczenie, została wydana z rażącym naruszeniem przepisów o postępowaniu przed organem rentowym, sąd uchyla tę decyzję i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu. Zaskarżona decyzja dotyczy odmowy wznowienia postępowania o wypłatę emerytury, a tym samym w sposób pochodny dotyczy obniżenia świadczenia.

Mając na względzie powyższe sąd orzekł jak w sentencji.